

HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsenheten
Thomas Hagnefur/CA

DATUM
2009-11-10

DIARIENUMMER
20090452

ERT DATUM
2009-09-25

ER REFERENS
U2009/5552/G

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs remissvar på departementspromemorian, Särskilda program och behörighet till yrkes- program

LO har lämnats möjlighet att ge synpunkter på Utbildningsdepartementets promemoria och vill framföra följande.

LO vill inledningsvis understryka de nationella programrådets viktiga roll i den slutliga utformningen av de programalternativ som relaterar till de yrkesförberedande programmen. Det är av betydelse då olika branscher har olika förutsättningar till anpassning när det gäller utformning och innehåll i de förslag som lagts fram. Samtidigt bör LOs principiella hållning understrykas. LO anser att ambitionen måste vara att alla elever ska slutföra sina studier med avgångsbetyg från ett nationellt program.

4. Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram

LO har i tidigare remissvar accepterat de föreslagna behörighetskraven till de yrkesförberedande programmen i gymnasiet. LO delar också uppfattningen att ungdomar med visad studieförmåga men som på grund av personliga förhållanden inte har godkänt betyg i engelska ändå ska betraktas som behöriga. LO vill betona vikten av att eleven då erbjuds särskilt stöd i ämnet.

7. Promemorians förslag

Inledande synpunkter

Promemorian påvisar den heterogenitet som finns i den elevgrupp som deltar i dagens IV- och PRIV- program. LO menar att en utveckling av det individuella programmet mot fem skilda varianter som föreslås, kommer

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

förhoppningsvis att innebära bättre förutsättningar för elever med skilda behov att få dessa tillgodosedda. Dock finns i förslagen om preparandutbildning och PRIV lite för otydlig gränsdragning mellan utbildningsalternativen vilket behöver klargöras vid implementeringen av förslaget. LO tolkar förslagets bärande princip som att skillnaden mellan elevens studieresultat från grundskolan och den formella behörigheten ska avgöra valet av fortsatt utbildningsinsats, och i vilken utsträckning de fortsatta studierna kan integreras i ett nationellt program i gymnasieskolan. Det är därför motsägelsefullt att elever som är behöriga till ett nationellt program ska kunna antas till både yrkesintroduktion och individuellt alternativ, om än att det ska krävas särskilda skäl. Syftet med att erbjuda flera alternativ anpassade till ungdomars skilda behov och förutsättningar förfelas därmed.

LO vill också framföra den principiella uppfattningen att i de fall där ungdomars gymnasiestudier förlängs och åldersgränsen för rätten till studiebidrag passeras, ska rätten till studiebidrag förlängas i den omfattning som krävs för att fullfölja studierna. För de elever som påbörjar vuxenutbildning innan fyllda 20 år i enlighet med promemorians förslag, ska också de berättigas till att söka studiemedel. LO menar att det bör finnas en valmöjlighet till studiestöd för de ungdomar som tvingas förlänga sina gymnasiestudier, beroende på livssituation. Med den föreslagna förändringen bör det säkerställas att studiebidrag inom ramen för studiehjälpen och studiemedel inte kan fås samtidigt.

Till sist vill LO påpeka vikten av att Skolinspektionen tidigt följer upp hur huvudmännen organiserar och genomför införandet av de olika utbildningsalternativen. Det är av stor vikt för individen att både korrekta bedömningar och insatser görs så att eleven når de mål som är uppsatta.

7.1 Preparandutbildning

LO delar promemorians uppfattning att preparandutbildningen formellt ska förläggas till gymnasieskolan. Flera goda argument har framförts för en sådan ordning. Tanken om flexibel övergång när behörighet har uppnåtts talar för en sådan lösning, likväl som möjligheten att inom ramen för preparandutbildningen läsa enstaka gymnasiekurser.

7.2 Programinriktat individuellt val

LO menar att PRIV alternativet inte särskiljer sig i särskilt stor utsträckning från preparandåret, där de skilda förutsättningarna behöver klargöras. I förslagsdelen finns motsägelsefulla skrivningar men LO tar fasta på att PRIV ska inriktas mot ett nationellt yrkesförberedande program. Det existerande PRIV alternativet har visat sig framgångsrikt. LO anser därför att promemorians förslag om att kommunerna endast bör erbjuda PRIV ska omprövas. LO konstaterar att PRIV alternativets utformning innebär att de aktuella eleverna endast saknar betyg i två ämnen för att erhålla sin

behörighet. Även denna utgångspunkt bör kunna omprövas. Dessa två frågor borde ingå i de nationella programrådets uppdrag för att möjligheten till branschanpassning ska kunna utredas. Det skulle i sin tur möjligen ge fler ungdomar chansen till en plats på ett yrkesförberedande program.

Den möjlighet som lyfts fram i promemorian om samläsning med det aktuella nationella programmet bör enligt LOs mening göras till regel. Det möjliggör en smidig och studieeffektiv övergång efter uppnådd behörighet som underlättar för både elev och skola.

7.3 Yrkesintroduktion

I promemorian anges att yrkesintroduktion medför en ökad tydlighet för obehöriga ungdomars möjliga val. LO delar inte den uppfattningen. Yrkesintroduktion är inte enligt LO ett alternativ för, som sägs i promemorian, elever som befinner sig nära kraven för behörighet till nationellt program. LO menar att preparandutbildning och PRIV utgör två alternativ som täcker dessa ungdomars behov. Med det sagt menar LO ändå att elever på yrkesintroduktion, ska erbjudas möjlighet att läsa in behörighet för nationellt program, och övergång till ett yrkesförberedande nationellt program ska vara möjligt. Yrkesintroduktionen har här en viktig uppgift i att stimulera och motivera eleverna att söka sig vidare till PRIV för att slutgiltigt kunna få en yrkesexamen. Inriktningen är dock i huvudsak något annorlunda. För dessa elever kommer det inte att ges någon yrkesexamen och ambitionsnivån anges av programnamnet, dvs. introduktion till ett yrke. Promemorian anger att möjligheter att få utbildning i smalare yrkesområden som inte motsvaras av något nationellt program ska finnas inom yrkesintroduktionen. Hur det kommer att utformas är då starkt beroende av näringslivsstrukturen i kommunen eller regionen.

Syftet med yrkesintroduktionen är att eleven ska få en utbildning som gör det möjligt att direkt etablera sig på arbetsmarknaden eller leda vidare till ett nationellt program. LO bedömer att arbetsmarknadssyftet kommer att vara det vanligast förekommande. Det innebär att det inte är en tillräcklig förutsättning att yrkesintroduktionen bör innehålla arbetsplatsförlagt lärande eller praktik. Om kvalité i utbildningen och målsättningen om elevers etablering på arbetsmarknaden ska kunna uppnås, förutsätter det att arbetsplatsförlagt lärande ingår som ett obligatoriskt inslag i utbildningen. Hur den slutliga utformningen av yrkesintroduktionen ska se ut måste behandlas inom ramen för de berörda nationella programråden. Det är en förutsättning för att eleverna ska kunna erbjudas ett alternativ med förutsättningar att leva upp till dess syften.

7.4 Individuellt alternativ

Detta alternativ riktar sig till de elever som har stora kunskapsbrister och svag motivation. LO vill understryka vikten av att dessa elever verkligen får

en individuellt anpassad utbildningsplan som ger individen så goda förutsättningar som möjligt till fortsatta studier eller inträde på arbetsmarknaden. Det innebär att huvudmannen måste säkerställa att nödvändiga resurser avsätts för att möjliggöra en meningsfull och individanpassad studiegång.

7.5 Språkintröduktion

När det gäller alternativet språkintröduktion finns några viktiga påpekanden att göra. Även om dessa elevers förutsättningar kan skilja sig åt måste det säkerställas att de får den undervisning de har rätt till. Enligt promemorians hänvisning till en tidigare rapport från Myndigheten för skolutveckling har det inte alltid varit på det sättet. LOs inledande principiella uppfattning om Skolinspektionens viktiga roll vill LO understryka här.

För att få till stånd en positiv lärprocess delar LO promemorians uppfattning att både modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet ska kunna erbjudas. LO delar också promemorians uppfattning om att elevens förkunskaper som baseras på elevens tidigare utbildning, ska synliggöras genom en väl utformad validering.

7.6 Synnerliga skäl för behöriga elever att delta i yrkesintröduktion eller individuella alternativ

Promemorians ändring av krav på synnerliga skäl istället för gymnasiekommitténs särskilda skäl ska ses som en markering av att behöriga elever endast i undantagsfall ska kunna antas till ovanstående alternativ. LO delar den uppfattningen. Behöriga elever ska naturligtvis beredas plats på något av de alternativ de själva valt. Skolverket har i tidigare rapporter uppmärksammat brister i både individuellt stöd och vägledning för elever på de nationella programmen, något som enligt LOs mening måste förbättras. Det är av synnerlig vikt då de elever som övergår från ett nationellt program till det individuella programmet, i för stor utsträckning även lämnar det individuella programmet. Konsekvensen av en sådan negativ utveckling blir ofta bestående svårigheter för individen att återinträda i studier eller att etablera sig på arbetsmarknaden.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Wanja Lundby-Wedin

Thomas Hagnefur